

Collegebesluit

Onderwerp: Inrichting Toezicht Wmo Haarlemmermeer, Haarlem en Zandvoort
BBV nr: 2015/110057

1. Inleiding

In de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 is bepaald dat gemeenten vanaf 2015 verantwoordelijk zijn voor het toezicht op de Wmo¹. Anders dan in de Jeugdzorg is hiermee de landelijke toezichtstaak van de Inspectie Gezondheidszorg² gedecentraliseerd naar gemeenten.

In december heeft het college gemeld de inrichting van deze toezichtsfunctie pas te gaan organiseren als ook de handreiking van de VNG over dit onderwerp zou zijn verschenen³, die uiteindelijk in december 2014 beschikbaar is gekomen. Daarnaast lag er een relatie met de moties van de raad over de inrichting van 'ombudsfunctie sociaal domein. Het college heeft daarbij als uitgangspunt gesteld dat dubbelingen moeten worden voorkomen. Een duidelijk onderscheid en afbakening in functies is noodzakelijk, ook om deze voor de burger inzichtelijk te houden (zie hiervoor ook bijlage 1).

Voorliggende nota betreft de inrichting van het toezicht op de Wmo in 2015 voor de gemeente Haarlemmermeer, Haarlem en Zandvoort. De drie gemeenten gaan hierbij uit van groeiscenario om gedurende 2015 in regionaal verband en op basis van de opgedane ervaringen te komen tot een meer uitgewerkt regionaal toezichts- en normenkader per 2016.

2. Besluitpunten college

1. Het college wijst het afdelingshoofd Handhaving Bebouwde Omgeving (VVH) aan als toezichthouder als bedoeld in de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 voor de gemeente Haarlem en Zandvoort.
2. Het college besluit in 2015 toezicht te voeren op basis van de minimale kwaliteitseisen Wmo vooruitlopend op een mogelijk regionale toezichtstructuur en toezichtskader per 2016.
3. Het college besluit in samenwerking met de gemeente Zandvoort en Haarlemmermeer de ondersteunende werkzaamheden in het kader van het toezicht Wmo uit te besteden aan een externe partij.
4. De kosten van het besluit bedragen € 25.000 in 2015. Deze worden in 2015 ten laste gebracht van programmabudget 2015 sociaal domein.
5. De betrokkenen worden geïnformeerd over het besluit.
6. Het besluit wordt ter bespreking aangeboden aan de commissie Samenleving.

¹ Het betreft hier de Wmo-maatwerkvoorzieningen inclusief beschermd Wonen, Maatschappelijke en Vrouwenopvang.

² De IGZ rapporteert nog wel aan de Minister van VWS over de uitvoering van het gemeentelijke toezicht in het kader van de Wmo 2015 en het effect daarvan op de maatschappelijke ondersteuning. Verder dient de IGZ de toezichthoudende ambtenaren desgevraagd van advies over het toezicht en de handhaving in het kader van de Wmo 2015.

³ Nota 'uitvoeringsbesluiten transitie sociaal domein, december 2014, 2014/462684

3. Beoogd resultaat

Met de inrichting van het toezicht Wmo geven de colleges invulling aan de per 2015 gedecentraliseerde toezichtstaken zoals opgenomen in de Wmo 2015.

4. Argumenten

College geeft invulling aan wettelijke taak

De Wmo 2015 geeft alleen aan dat het college “personen aanwijst die zijn belast met het toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens de wet” (art 6.1): de toezichthouder. Daarbij geeft de Wmo ook duidelijk aan dat het een gemeentelijke taak is die door de gemeente zelf moet worden uitgevoerd: de toezichthouder is een ambtenaar. Hoe vorm en inhoud wordt gegeven aan het toezicht, wordt verder aan het college overgelaten (memorie van toelichting)⁴.

Met het aanwijzen van een gemeentelijk toezichthouder geven de colleges invulling aan de per 2015 gedecentraliseerde toezichtstaken zoals opgenomen in de Wmo 2015.

Als gemeentelijk toezichthouder voor Haarlem en Zandvoort wordt het afdelingshoofd Handhaving Bebouwde Omgeving (VVH) aangewezen⁵. Eventuele handhavingstaken naar aanleiding van het toezicht worden eveneens uitgevoerd door de gemeentelijke afdeling Handhaving Bebouwde Omgeving (VVH).

Bevoegdheden toezichthouder

De toezichthouder kan zelf onderzoek uitvoeren en adviseren hoe de handhaving verder moet worden ingericht om te komen tot eventueel noodzakelijke verbeteringen. Om het onderzoek goed te kunnen verrichten, beschikt de toezichthouder over specifieke verplichtingen en bevoegdheden. Deze zijn afgeleid van de Algemene wet bestuursrecht (Awb). Deze bevoegdheden geven de toezichthouder bijvoorbeeld de mogelijkheid om (als daar aanleiding toe is) individuele cliëntdossiers in te zien. Zorgaanbieders zijn bijvoorbeeld verplicht om medewerking te verlenen aan een onderzoek door de toezichthouder, overigens wel met inachtneming van het beroepsgeheim.

Het college heeft op grond van artikel 125 van de Gemeentewet de bevoegdheid om - op basis van het advies van de toezichthouder - tot handhaving over te gaan. Bijvoorbeeld door een last onder dwangsom of bestuursdwang op te leggen⁶.

Reikwijdte van het toezicht

Strikt genomen heeft het toezicht betrekking op de naleving van alle kwaliteitseisen zoals staan opgenomen in de Wmo 2015. Bijvoorbeeld de verplichting tot het hebben van een klachtregeling, een regeling voor medezeggenschap, of richtlijnen voor het voorkomen en tegengaan van fraude, misbruik en oneigenlijk gebruik van voorzieningen. In de landelijke handreiking van de VNG wordt het toezicht dan ook gedefinieerd als nalevingstoezicht op kwaliteitseisen die worden gesteld aan de voorzieningen.

⁴ Bron: VNG-handreiking toezicht Wmo, december 2014

⁵ Binnen deze afdeling vindt bijvoorbeeld ook het kwalitatieve toezicht op de kinderopvang plaats.

⁶ Bron: toelichting op Artikel 6.1 Wmo 2015

In de Wmo 2015 is een aantal minimumeisen opgenomen die gelden voor de kwaliteit van de aangeboden voorzieningen. De kwaliteitseisen zijn nader uitgewerkt in de gemeentelijke verordeningen, en waren daarnaast onderdeel van de inkoopvoorwaarden bij de verwerving van de nieuwe Wmo-maatwerkvoorzieningen. Deze kwaliteitseisen zijn dan ook het eerste toezichtskader voor onze toezichthouder (zie bijlage 2).

Het college werkt in 2015 met een beperkt toezichtskader

De colleges beperken het toezicht in 2015 op de naleving van de kwaliteitseisen zoals opgenomen in de Wet, de verordeningen en de inkoopovereenkomsten. De toezichthouder kan daarbij op voorstel van de gemeentelijke opdrachtteams⁷ verzocht worden tot het doen van nader onderzoek. Ook de melding van een calamiteit bij de toezichthouder kan aanleiding zijn tot het instellen van een onderzoek in overleg met de opdrachtteams.

De kwaliteitseisen zijn nu nog vrij globaal. Mede op basis van de ervaringen die we nu opdoen met de (nieuwe) maatwerkvoorzieningen en hun aanbieders, kunnen deze kwaliteitseisen als nodig op basis hiervan nader worden aangescherpt. Dan kan ook het toezicht, bijvoorbeeld op basis van risicoprofielen, nader worden ingevuld.

College besteedt de ondersteunende werkzaamheden uit

Het verzamelen van de informatie en documenten die de gemeentelijk toezichthouder nodig heeft om te komen tot een oordeel, mag worden uitbesteed. De gemeenten Haarlemmermeer, Haarlem en Zandvoort zijn hierover in gesprek met de GGD. De GGD heeft ook jarenlange ervaring in het uitvoeren van dergelijke functies: zo voert de GGD al jaren in opdracht van de gemeenten het toezicht op de kinderopvang uit. Het college is voornemens een overeenkomst te sluiten voor de periode 2015, in afwachting van een regionale samenwerking per 2016 met Haarlemmermeer, Zuid Kennemerland en Midden Kennemerland.

Financiële gevolgen in 2015

Voor de uitvoering van de toezichtstaak heeft het Rijk geen middelen beschikbaar gesteld. Wij kunnen ook niet buigen op ervaringsgegevens voor het bepalen van de kosten. Vooralsnog ramen wij de kosten voor het uitbesteden van de ondersteunende taken op maximaal € 25.000 in 2015. De kosten voor de functie toezichthouder en de eventuele inzet van handhavingsinstrumentarium achten wij in 2015 nihil. Er is geen structurele dekking voor deze taak opgenomen in de programmabegroting 2015. Daarom stellen wij voor deze kosten in 2015 eenmalig ten laste te brengen van het resterende programmabudget sociaal domein.

5. Risico's en kanttekeningen

Geen structurele dekking

In de programmabegroting is geen rekening gehouden met de kosten voor de structurele kosten van de toezichts- en handhavingstaken. Voor 2015 is er dan ook sprake van een incidentele dekking. Naar aanleiding van het te ontwikkelen regionale toezichtskader per 2016, zal het college met een structureel dekkingsvoorstel komen voor de periode na 2015.

⁷ De gemeentelijk opdrachtteams sturen de contractpartijen aan op de contractafspraken en de transformatieopgave.

6. Uitvoering

Naar een regionale toezichthouder

De gemeenten in Zuid en Midden Kennemerland hebben de inkoop van Wmo-maatwerkvoorzieningen regionaal uitgevoerd en daarbij dezelfde overeenkomsten gesloten. Voor beschermd wonen, maatschappelijke en vrouwenopvang vervult Haarlem een centrumfunctie voor de regio. De gemeenten hebben dus te maken met dezelfde voorzieningen en aanbieders. Ook de verordeningen zijn in samenwerking tot stand gekomen en vrijwel overeenkomstig. Voor Haarlemmermeer geldt dat zij de Wmo-voorzieningen zelf hebben gecontracteerd, maar ook daar is vaak sprake van dezelfde aanbieders.

Voor alle gemeenten zijn er efficiency voordelen in het gezamenlijk organiseren van het toezicht. Ter vergelijking: tot 1 januari 2015 had de IGZ voor de provincie Noord Holland één toezichthouder aangesteld. Het ligt dan ook voor de hand om in de regio met één toezichtstructuur en één toezichts- en normenkader te gaan werken. In 2015 is dat echter nog niet het geval. De gemeenten in Midden Kennemerland hebben met Heemstede, Bloemendaal en Haarlemmerliede een eigen model voor 2015 uitgewerkt en dit al in december 2014 vastgesteld. Haarlem, Zandvoort en Haarlemmermeer doen hier niet aan mee.

Naar een regionaal toezichtskader

Gedurende 2015 ontwikkelen we – bij voorkeur in regionaal verband – een toezichts- en normenkader voor de periode na 2015. Dit is conform het advies van de landelijke handreiking over de toezichtsfunctie.

Dit toezichtskader komt tot stand op basis van onze eerste ervaringen met de nieuwe Wmo-maatwerkvoorzieningen en hun aanbieders en zal meer pro-actief van aard zijn. Dat wil zeggen dat naast het toezicht op verzoek van de contractteams, de toezichthouder ook eigen onderzoek kan instellen op basis van het door de colleges vastgestelde toezichtskader.

We gaan daarbij niet uit van een één-op-één toezichtskader, maar gericht toezicht bijvoorbeeld op basis van risicoprofielen. Één-op-één toezicht past niet binnen de door de gemeenteraad vastgestelde uitgangspunten van het werken in vertrouwen in de professionaliteit van de zorgaanbieders.

De structurele omvang en de daarmee samenhangende kosten van alle bij het toezicht behorende taken kunnen pas in de loop van 2015 worden bepaald, op basis van dit regionaal toezichtskader.

Communicatie

Alle organisaties die vallen onder het Wmo-toezicht zullen worden geïnformeerd over voorliggend collegebesluit.

De gemeente Haarlem, Zandvoort en Haarlemmermeer zijn inmiddels in overleg met de GGD om de uitvoerende werkzaamheden uit te voeren. Dit vooruitlopend op een regionale aanpak op de schaal van Haarlemmermeer, Midden en Zuid Kennemerland per 2016.

7. Bijlagen

1. Kwaliteit en toezicht sociaal domein
2. Overzicht minimum kwaliteitseisen

Het college van burgemeester en wethouders,

de secretaris

de burgemeester